

บทที่ 5 ปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ดังขั้นตอนต่อไปนี้

- 5.1 แผนภาพรายละเอียดกิจกรรม
- 5.2 กิจกรรมการดำเนินการวิจัย
- 5.3 ผลที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 แผนภาพรายละเอียดกิจกรรม

การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคม และวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ตามรายละเอียดกิจกรรมตามแผนภาพดังต่อไปนี้

ราชการที่เกี่ยวข้องใน
การทำงานกับผู้สูงอายุ

5.2 กิจกรรมการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รายละเอียดแสดงดังนี้

5.2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

- 1) ศึกษาทบทวนข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) เตรียมนักศึกษาเพื่อเป็นผู้ช่วยนักวิจัย

ในขั้นตอนการเตรียมนักศึกษาที่ร่วมงานวิจัยโดยการรับสมัครด้วย Google Form ผลจากการเปิดรับสมัคร พบว่ามีนักศึกษาจำนวน 6 คน ที่สนใจร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในงานวิจัย ประกอบด้วยรายชื่อนักศึกษาดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รายชื่อนักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมเป็นผู้ช่วยนักวิจัย

รหัสนักศึกษา	คำนำหน้า	ชื่อ-สกุล	ชั้นปีที่	สาขาวิชา
570112243026	นาย	อำพล ยศแก้วทอง	4	สถิติประยุกต์
580112243037	นาย	ธวัชชัย วรรณวิจิตร	3	สถิติประยุกต์
590112243002	นาย	ณัชพล แซ่ลิ้ม	2	สถิติประยุกต์
590112243019	นางสาว	ดวงใจ สายบุตร	2	สถิติประยุกต์
590112243024	นางสาว	นิราวรรณ มุขวัตติ	2	สถิติประยุกต์
590112243046	นางสาว	โสภิตา ศรีสุพรรณ	2	สถิติประยุกต์

- 3) ประชุมทีมทำงานร่วมกับหน่วยวิจัยส่วนกลาง

ภาพที่ 25 ประชุมทีมทำงานร่วมกับหน่วยวิจัยส่วนกลาง

4) ประชุมทีมทำงานวิจัย (นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) เพื่อเตรียมพร้อมวางแผนการดำเนินงานตามกรอบวิจัยโครงการ

ภาพที่ 26 ประชุมทีมทำงานวิจัย (นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) เพื่อเตรียมพร้อมวางแผนการดำเนินงานตามกรอบวิจัยโครงการวิจัย

5) การติดต่อประสานพื้นที่วิจัย
 ทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยได้ลงพื้นที่เพื่อติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัยเขตตำบล
 แจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 27 ภาพลงพื้นที่เพื่อการติดต่อประสานพื้นที่วิจัย
ผู้วิจัยลงพื้นที่ประสานงาน เพื่อแสวงหาภาคร่วมให้ไปในแนวเดียวกันระดับพื้นที่ เพื่อค้นหา
นักวิจัยชาวบ้านในพื้นที่ตำบลแจนแลน

ภาพที่ 28 ภาพลงพื้นที่เพื่อแสวงหาภาคีเครือข่ายในการทำงาน

5.2.2 ขั้นตอนการตามวัตถุประสงค์

5.2.2.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนและบริบทผู้สูงอายุตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทผู้สูงอายุพื้นที่ตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทีมนักวิจัยได้ลงพื้นที่ตำบลแจนแลนเมื่อวันที่ 7-8 มิถุนายน 2560 เพื่อจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิชาการ อบต. แจนแลน และนักวิจัยชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา เพื่อชี้แจง และอบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม

ภาพที่ 29 ภาพลงพื้นที่เพื่อชี้แจง และอบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทผู้สูงอายุ

หลังจากทีมนักวิจัยประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดในการทำวิจัย ทีมวิจัย และประชาชนในพื้นที่ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการแตกกรอบบริบทชุมชน แสดงดังภาพ

ภาพที่ 30 ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการแตกกรอบบริบทชุมชน

หลังจากที่มนักวิจัยประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ในเขตตำบลแจนแลนเพื่อสำรวจบริบทชุมชนเพิ่มเติม รายละเอียดแสดงดังภาพ

ภาพที่ 31 ภาพลงพื้นที่สำรวจบริบทชุมชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนกิจกรรมเพื่อทดลองและปรับปรุงแก้ไข และวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลตามหลักวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

5.2.2.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

เพื่อตอบโจทย์วิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน ครอบคลุมในประเด็นโดยแยกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจต่อ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามพื้นที่ทางสังคม และวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร 1,902 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,433 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 3,201 คน แบ่งเป็นหญิงจำนวน 3,232 คน สุ่มและจากประชากรทั้งหมด มีประชากรวัยสูงอายุ จำนวน 917 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ดังนี้

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประชากร(ผู้สูงอายุ)	กลุ่มตัวอย่าง(ผู้สูงอายุ)
1	บ้านแจนแลน	73	24
2	บ้านแจนแลน	94	31
3	บ้านแจนแลน	95	31
4	บ้านหนองฟ้าเลื่อน	99	32
5	บ้านหนองฟ้าเลื่อน	100	33
6	บ้านแจนแลน	137	45
7	บ้านแจนแลน	123	40
8	บ้านแจนแลน	125	41

9	บ้านหนองฟ้าเลื่อน	71	23
รวม		917	300

และทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ภาพที่ 32 ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมใจการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

5.2.3 ขั้นตอนการคืนข้อมูล

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลระยะที่ 1 ผู้วิจัยมีการคืนข้อมูลในพื้นที่วิจัย เพื่อให้พื้นที่วิจัยมีการเติมเต็มข้อมูล เพิ่มเติมจากที่ไม่สมบูรณ์เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ภาพที่ 33 ภาพเวทีการคืนข้อมูล

5.2.4 การศึกษาเชิงคุณภาพ

นอกจากการศึกษาเชิงปริมาณแล้ว ยังมีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยมีการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เกี่ยวข้องในประเด็นวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล ผู้นำชุมชน อสม. ตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตัวแทนครูจากสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษา สัมภาษณ์ ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับ แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่น ตำบลแจนแลน

ภาพที่ 34 ภาพสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมใจการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

และยังมีการอภิปรายกลุ่มเพื่อสอบถามผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นวิจัย

ภาพที่ 35 ภาพการอภิปรายกลุ่ม (group discussion) ผู้เกี่ยวข้องในประเด็นวิจัยในระดับตำบล

5.3 ผลที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุจำนวน 300 คน รายละเอียดแสดงดังนี้

5.3.1 ข้อมูลพื้นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุจำนวน 300 คน เป็นชาย 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 และเป็นเพศหญิงจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 และมีอายุ 60-70 ปี มากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 59.67 โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ รายได้ส่วนใหญ่ได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นอกจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้เป็นของตนเองที่แน่นอน แล้วยังพบว่าผู้สูงอายุ ร้อยละ 48 มีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ และผู้สูงอายุร้อยละ 52 ที่ไม่มีภาระหนี้สินให้รับผิดชอบ รายละเอียดแสดงดังตาราง

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		

ชาย	107	35.70
หญิง	193	64.30
รวม	300	100.00
อายุ		
60 – 70 ปี	179	59.67
70 ปีขึ้นไป	121	40.30
รวม	300	100.00
การนับถือศาสนา		
ศาสนาพุทธ	296	98.70
ศาสนาคริสต์	4	1.30
รวม	300	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา (ป.6)	279	93.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	1.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	4.30
ปวส.	1	0.30
ปริญญาตรี	2	0.70
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.30
รวม	300	100.00

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	20	6.70
สมรส	188	62.70
หม้าย	89	29.70
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	3	1.00
รวม	300	100.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 คน	15	5.00

2 คน	47	15.70
3 คน	52	17.30
4 คน	41	13.70
5 คน	70	23.30
6 คน	44	14.70
7 คน	21	7.00
ตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป	10	3.30
รวม	300	100.00
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	93	31.00
ค้าขาย	3	1.00
ข้าราชการบำนาญ	5	1.70
เกษตรกร	179	59.70
รับจ้างทั่วไป	19	6.30
อื่นๆ	1	0.30
รวม	300	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	270	90.00
5,000-10,000 บาท	19	6.30
10,001-15,000 บาท	2	0.70
15,001-20,000 บาท	5	1.70
20,001-25,000 บาท	2	0.70
มากกว่า 25,500 บาท	2	0.70
รวม	300	100.00

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของรายได้		
จากตัวเอง	29	9.70
จากลูก/หลาน	27	9.00

บิดา-มารดา	2	0.70
เขี่ยขี้พิงผู้สูงอายุ	235	78.30
ญาติ-พี่น้อง	1	0.30
บำเหน็จบำนาญ	6	2.00
รวม	300	100.00
ภาระหนี้สินที่ต้องจ่าย ต่อเดือน		
มีภาระหนี้สิน	144	48.00
ไม่มีภาระหนี้สิน	156	52.00
รวม	300	100.00
แหล่งค่าใช้จ่าย ในรอบเดือน		
เพื่อซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค	276	92.00
เพื่อรักษาพยาบาล	8	2.70
เพื่อกิจกรรมทางสังคม	16	5.30
รวม	300	100.00
การอาศัยอยู่ในครอบครัว		
อยู่คนเดียว	16	5.30
อยู่กับคู่สมรส	70	23.30
อยู่กับครอบครัวบุตร	208	69.30
อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นๆ	6	2.00
รวม	300	100.00
ลักษณะบ้านที่อยู่ในปัจจุบัน		
ตัวท่านเองหรือคู่สมรส	233	77.70
บุตร/หลาน	61	20.30
พี่น้อง	3	1.00
ญาติ	3	1.00
รวม	300	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการอยู่อาศัย		
อาศัยตามลำพัง(อยู่คนเดียว)	23	7.70
อาศัยอยู่กับคู่สมรสเพียงลำพัง	38	12.70
อาศัยอยู่กับคู่สมรสและบุตร	189	63.00
อาศัยอยู่กับญาติ	14	4.70
อื่นๆ	36	12.00
รวม	300	100.00

5.3.2 ความรู้ความเข้าใจต่อ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจต่อ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” พบว่าผู้สูงอายุ จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 87.30 ที่ทราบว่ามีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยทราบจากเพื่อนหรือคนรู้จัก จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 รองลงมาทราบจากประกาศเสียงตามสาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุถึง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.70 ที่ไม่เคยทราบว่ามีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ และจากการสอบถามผู้สูงอายุเกี่ยวกับลักษณะของผู้สูงอายุตามความคิดเห็น และประโยชน์ พบว่าผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 9 และตารางที่ 10

ตารางที่ 9 ความคิดของผู้สูงอายุเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ

ความคิดเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นแหล่งที่ผู้สูงอายุมาพบปะสังสรรค์	31	10.30
2. เป็นแหล่งที่ผู้สูงอายุมาประกอบกิจกรรมทางศาสนา เช่นสวดมนต์	33	11.00
3. เป็นแหล่งสำหรับผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มแทงหยวก กลุ่มใบตอง เป็นต้น	30	10.00
4. เป็นแหล่งผู้สูงอายุมาประกอบกิจกรรมสันตนาการ	28	9.30
5. เป็นแหล่งสำหรับผู้สูงอายุมาเรียนหนังสือ	14	4.70
6. เป็นแหล่งสำหรับผู้สูงอายุออกกำลังกายร่วมกัน	13	4.30
7. เป็นแหล่งสำหรับบุคคล 3 วัย (เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ) มาทำกิจกรรมร่วมกัน	8	2.70

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประโยชน์ต่อการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

ประโยชน์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง กระฉับกระเฉง ลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วย	205	68.30
2. ช่วยให้ผู้สูงอายุคลายเหงา	261	87.00
3. ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกภูมิใจ และตระหนักในคุณค่าต่อตนเอง	206	68.70
4. ทำให้ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนวัยเดียวกัน และเพื่อนต่างวัย	229	76.30
5. ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับในฐานะการเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในกลุ่ม	176	58.70
6. ทำให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย	183	61.00
7. ทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ทักษะด้านอาชีพซึ่งสามารถนำไปสร้างงานสร้างอาชีพให้ตนเองได้	151	50.30

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5.3.3 ความคิดเห็นของผู้สูงอายุในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสอบถามผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำการตั้งขึ้นเมื่อปลายปี 2559 รวมเวลาการตั้งโรงเรียนมาได้ประมาณ 7 เดือน ได้มีการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม และสถานที่ตั้งคือ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ หลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอนไปนั้น จึงทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ว่าอยากให้มีการจัดตั้งหรือไม่ พบว่า ผู้สูงอายุ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ไม่อยากให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ ผู้สูงอายุ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 ที่ต้องการให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุถึง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 ที่ไม่แน่ใจในสถานที่การจัดตั้ง ซึ่งสถานที่ผู้สูงอายุ อยากให้มีการจัดตั้งนั้น โดยส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดตั้งที่หมู่บ้านของตนเองคิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาคือ อยากให้มีการจัดตั้งที่ วัด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงสถานที่ที่อยากให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

สถานที่ในการจัดตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
หมู่บ้านของตนเอง	133	44.30
อบต.แจนแลน	28	9.30
โรงเรียน	5	1.70
วัด	126	42.70
อื่นๆ	4	1.30
ไม่เลือก	4	1.30
รวม	300	100.00

และจากความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการ/ต้องการให้จัดตั้ง ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ นั้นได้ให้เหตุผลที่แตกต่างกันไป ดังตารางที่ 12 และตารางที่ 13

ตารางที่ 12 แสดงเหตุผลสำคัญที่ไม่อยากให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ

เหตุผลสำคัญที่ไม่อยากให้จัดตั้ง ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ตั้งอยู่ไกลจากหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่	66	21.70
2. การเดินทางมาโรงเรียนไม่สะดวก	37	12.00
3. บริเวณโดยรอบสถานที่ตั้งไม่มีความปลอดภัย	6	2.00
4. ระยะทางไกลจากบ้านที่ตนอาศัยอยู่	53	17.7

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าสถานที่ตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ นั้นอยู่ไกลจากหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 รองลงมา คือระยะทางไกลจากบ้านที่ตนอาศัยอยู่ มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 การเดินทางมาโรงเรียนไม่สะดวก จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และบริเวณโดยรอบสถานที่ตั้งไม่มีความปลอดภัยมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงเหตุผลสำคัญที่อยากให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ ศาลาเก่าวัดแจนแลนเหนือ

เหตุผลสำคัญที่อยากให้จัดตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
------------------------------	-------	--------

สถานที่ตั้งเป็นจุดศูนย์กลางของตำบล	97	32.30
การเดินทางมาศาลาแก้ววัดแจนแลนเหนือมีความสะดวก	104	34.70
ระยะทางในการเดินทางมาโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่วัดแจนแลนเหนือไม่ไกล	74	24.70
มีอาคารเรียนพร้อมสำหรับการจัดตั้งเรียนร้อยแล้ว	61	20.30
อื่นๆ	1	0.3

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการเดินทางมาศาลาแก้ววัดแจนแลนเหนือมีความสะดวก มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 รองลงมาคือ สถานที่ตั้งเป็นจุดศูนย์กลางของตำบล มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ระยะทางในการเดินทางมาโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่วัดแจนแลนเหนือไม่ไกล มีจำนวน 74 คิดเป็นร้อยละ 24.70 มีอาคารเรียนพร้อมสำหรับการจัดตั้งเรียนร้อยแล้ว มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 และอื่นๆ มีจำนวน 1คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีการสอบถาม เกี่ยวกับช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน ความถี่ในการจัดการเรียนการสอน และลักษณะการเดินทางมาโรงเรียนผู้สูงอายุในตำบลแจนแลน แสดงดังตารางที่14-16

ตารางที่ 14 แสดงช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
วันเสาร์	22	7.30
วันอาทิตย์	32	10.70
เสาร์-อาทิตย์	5	1.70
จันทร์-ศุกร์	11	3.70
ไม่เลือก	230	76.70
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการให้การเรียนการสอน วันอาทิตย์ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 วันเสาร์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 วันจันทร์-ศุกร์ จำนวน11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงความถี่ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ความถี่ของการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	104	34.70
เดือนละ 1 ครั้ง	66	22.00
เดือนละ 2 ครั้ง	130	43.30
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 29 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีความถี่ของการเรียนการสอนอยู่ที่เดือนละ 2 ครั้ง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาคือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 เดือนละ 1 ครั้งมีจำนวน 66คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงลักษณะการเดินทางมาโรงเรียนของผู้สูงอายุ

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
ด้วยตนเอง	96	32.00
ลูกหลานมาส่ง	91	30.30
ชุมชนบริการรถรับ-ส่ง	109	36.30
ไม่เลือก	4	1.30
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากเดินทางมาโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยให้ชุมชนบริการรถรับ-ส่ง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 รองลงมาคือ ด้วยตนเอง มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ลูกหลานมาส่ง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 ตามลำดับ

5.3.4 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสอบถามผู้สูงอายุเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนท้องถิ่นตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d) ของความคิดเห็นของผู้สูงที่มีต่อการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	s.d	
ด้านการบริหารจัดการ	4.08	0.72	มาก
1. การบริหารด้วยรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกหมู่บ้าน	3.96	0.69	มาก
2. อบรมให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้ง	4.17	0.73	มาก
3. ใช้ผู้รู้ในท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.12	0.66	มาก
4. ดำเนินการในโรงเรียนผู้สูงอายุผ่านกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ	4.05	0.66	มาก
ด้านสถานที่ สภาพแวดล้อมและการบริการ	4.02	0.69	มาก
5. โรงเรียนควรตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี	4.20	0.66	มาก
6. โรงเรียนควรมีสถานที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ เช่นสนามกีฬา ห้องพระเป็นต้น	4.05	0.75	มาก
7. ควรคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะอาดของบริเวณรอบอาคารที่ตั้งโรงเรียน	4.14	0.69	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	s.d	
8. อยากให้ผู้นำชุมชนบริการรถในการรับ-ส่ง เวลาเรียน	4.09	0.79	มาก
9. สถานที่ตั้งควรตั้งในสถานที่ที่ระยะทางในการเดินทางมาโรงเรียนไม่	3.63	0.87	

ไกลจากชุมชนที่อาศัยอยู่			มาก
ด้านกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.66	0.92	มาก
10. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพการจักษุศาสตร์ให้ผู้สูงอายุ	3.74	0.85	มาก
11. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพ เช่น การทอเสื่อ	3.63	0.83	มาก
12. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพการทำหมอนขิด	3.50	0.91	มาก
13. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพการทำงานฝีมือด้านใบตอง	3.62	0.83	มาก
14. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพการเลี้ยงหม่อนไหม	3.33	1.04	ปานกลาง
15. ควรจัดให้มีการเรียนรู้อาชีพการทำน้ำมันเหลือง	3.39	0.97	มาก
16. ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมการเล่นด้านดนตรีในโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.77	0.865	มาก
17. ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม	4.14	0.76	มาก
18. ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.13	0.74	มาก
19. ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในชุมชน นอกชุมชน และต่างจังหวัด	3.24	0.99	มาก
20. การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้กับชุมชน	3.80	0.86	มาก
การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรเครือข่าย	3.95	0.81	มาก
21. รพ.สต. มีการจัดบริการรับ-ส่งผู้สูงอายุไปโรงพยาบาล เมื่อเกิดการเจ็บป่วยในโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.98	0.86	มาก
22. โรงพยาบาลอำเภอ/จังหวัด ส่งผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ	4.15	0.71	มาก
23. พระมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.78	0.81	มาก
24. ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการรับ-ส่งผู้สูงอายุในการมาเรียน	4.01	0.73	มาก
25. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมกันกับเด็ก เช่น เล่านิทาน เล่าประสบการณ์ชีวิต การดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น	3.61	0.80	ปานกลาง
26. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	3.80	0.75	มาก
27. อบต. จัดสวัสดิการสังคมแจกสิ่งของช่วยเหลือตามความจำเป็น และเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ แจกผ้าห่มกันหนาว แจกแว่นสายตา เป็นต้น	4.33	0.81	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม ตำบลแจนแลน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าความคิดเห็นของผู้สูงอายุอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ทุกด้าน

5.3.5 กิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุตำบลแจนแลน อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสอบถามผู้สูงอายุเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น ผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุอยากให้มีการจัดตั้งในโรงเรียนผู้สูงอายุ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 กิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุตำบลแจนแลน
อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน
กิจกรรมด้านดนตรี	
1. การละเล่นดนตรีพื้นบ้าน เช่น หมอลำ โปงลาง พิณรำ	145
2. การร้องเพลง	9
กิจกรรมด้านส่งเสริมอาชีพ	
1. สอนอาชีพ เช่น ทอผ้า ทอเสื่อ จักรสาน งานใบตอง	161
กิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม	
2. เข้าวัด เช่น ปฏิบัติธรรม ฟังเทศ	6
3. บริจาค ช่วยเหลือสังคม	40
4. พบปะสังสรรค์ งานต่างๆ	12
5. ออกกำลังกาย	27
กิจกรรมสำคัญทางศาสนา	
1. ทำบุญตักบาตร	34
2. สวดมนต์	53
3. ปฏิบัติธรรม	4
4. เข้าวัด	3
5. อบรมธรรมะ	4
6. จัดกิจกรรมทุกวันพระ วันสำคัญต่างๆ เช่น เข้าวัดฟังธรรม ฟังเทศน์ ฝึกสมาธิ	120

ตารางที่ 18 (ต่อ)

กิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน
กิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม	
1. จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นวันสำคัญ ประเพณี	76
กิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม	
1. งานบุญต่างๆ เช่น บุญบั้งไฟ บุญเจ้าปู่ตา	25
2. การละเล่นพื้นบ้าน	2

จากตารางที่ 18 พบว่าความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนผู้สูงอายุตามพื้นที่ทางสังคม และวัฒนธรรม ตำบลแจนแลน อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผู้สูงอายุอยากให้มีกิจกรรมในโรงเรียน ดังนี้

กิจกรรมด้านดนตรี คือ การเล่นดนตรีพื้นบ้าน เช่นหมอลำ โปงลาง ฟ้อนรำ

กิจกรรมด้าน ส่งเสริมอาชีพ คือ สอนอาชีพ เช่น ทอผ้า จักรสาน งานใบตอง

กิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ อยากให้มีการรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือสังคม

กิจกรรมสำคัญทางศาสนา คือ กิจกรรมสำคัญทางศาสนา เช่น จัดกิจกรรมทุกวันพระ วันสำคัญต่างๆ เช่น เข้าวัดฟังธรรม ฟังเทศน์ ฟีกสมาธิ

กิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม คือ จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วันสำคัญตามประเพณี